

3
HỌC

CK.0000065446

721
ANH CHÍNH QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
LỊCH SỬ ĐẢNG

LỊCH SỬ BIÊN NIÊN ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

TẬP I

NGUYỄN ÁI QUỐC TÌM ĐƯỜNG GIẢI PHÓNG DÂN TỘC
VÀ CÁC TỔ CHỨC TIỀN THÂN CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM
(1911-1929)
(Xuất bản lần thứ hai)

NGUYỄN
LIÊU

71

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

Mã số: $\frac{3KV1}{CTQG - 2013}$

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ - HÀNH CHÍNH QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
VIỆN LỊCH SỬ ĐẢNG

LỊCH SỬ BIÊN NIÊN ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

TẬP I

NGUYỄN ÁI QUỐC TÌM ĐƯỜNG GIẢI PHÓNG DÂN TỘC
VÀ CÁC TỔ CHỨC TIỀN THÂN CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM
(1911-1929)
(Xuất bản lần thứ hai)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT
HÀ NỘI - 2013

CHỦ BIÊN

GS. TS. TRỊNH NHU

CHỈ ĐẠO BIÊN SOẠN

GS. TS. TRỊNH NHU

PGS. TS. NGUYỄN TRỌNG PHÚC

PGS. TS. NGUYỄN QUỲ

THƯ KÝ KHOA HỌC

ThS. TRẦN THỊ BÍCH HẢI

TẬP THỂ TÁC GIẢ

GS. TS. TRỊNH NHU

TS. KHÔNG ĐỨC THIÊM

ThS. ĐỖ THỊ OANH

HOÀN CHỈNH BẢN THẢO

GS. TS. TRỊNH NHU

ThS. TRẦN TRỌNG THƠ

ThS. DƯƠNG MINH HUỆ

LỜI GIỚI THIỆU

Hiện nay, tìm hiểu lịch sử nói chung và lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam nói riêng đang trở thành nhu cầu của đông đảo cán bộ, đảng viên và nhân dân. Đáp ứng nhu cầu chính đáng đó, trong quá trình thực hiện Đề tài cấp Nhà nước *Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam tập 1 (1920-1954)*, Viện Lịch sử Đảng biên soạn cuốn *Lịch sử biên niên Đảng Cộng sản Việt Nam tập 1 (1911- 1929) - Nguyễn Ái Quốc tìm đường giải phóng dân tộc và các tổ chức tiền thân của Đảng Cộng sản Việt Nam*.

Cuốn sách là tập hợp những sự kiện lịch sử được lựa chọn, biên soạn với những tư liệu mới, những kết quả nghiên cứu mới, những nhận định, đánh giá mới mang tính khoa học. Những sự kiện được trình bày tập trung phản ánh quá trình tìm đường giải phóng dân tộc của Nguyễn Ái Quốc, tiếp thu và truyền bá chủ nghĩa Mác-Lênin, thông qua những luận điểm về con đường cách mạng giải phóng dân tộc của Người vào phong trào công nhân và phong trào yêu nước ở Việt Nam và Đông Dương; làm rõ quá trình ra đời, phát triển từ tự phát lên tự giác của giai cấp công nhân Việt Nam và phong trào đấu tranh của giai cấp công nhân cũng như những phong trào đấu

tranh yêu nước và cách mạng của nhân dân ta trong thời kỳ vận động thành lập Đảng; sự chuẩn bị về chính trị, tư tưởng và tổ chức cho sự thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, cụ thể là quá trình ra đời và phát triển của các tổ chức tiên thân và cuộc đấu tranh dẫn đến sự thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam.

Mặc dù các tác giả đã có nhiều cố gắng trong việc sưu tầm, khai thác tư liệu và cập nhật những kết quả nghiên cứu mới, nhưng do nguồn tư liệu còn chưa được khai thác hết và do những bất cập khác nên những nội dung trình bày trong cuốn sách không tránh khỏi những hạn chế. Chúng tôi rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của đông đảo bạn đọc để cuốn sách được đầy đủ, chính xác và đạt chất lượng cao hơn khi tái bản.

Xin chân thành cảm ơn.

VIỆN LỊCH SỬ ĐẢNG

NĂM 1911

NGÀY 5-6

Người thanh niên yêu nước Nguyễn Tất Thành rời Việt Nam tìm đường cứu nước

Nguyễn Tất Thành, lúc còn nhỏ tên là Nguyễn Sinh Cung, sinh ngày 19-5-1890, tại làng Hoàng Trù (làng Trù), quê mẹ, thuộc xã Chung Cự, tổng Lâm Thịnh, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An (nay thuộc xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An). Phụ thân là ông Nguyễn Sinh Sắc, đỗ phó bảng năm 1901, quê làng Kim Liên (làng Sen) xã Chung Cự, cùng tổng, huyện với làng Hoàng Trù. Mẫu thân là bà Hoàng Thị Loan. Chị gái của Nguyễn Sinh Cung là Nguyễn Thị Thanh và anh trai là Nguyễn Sinh Khiêm cả hai người đều tham gia nhiều hoạt động chống Pháp, bị chính quyền thuộc địa giam giữ, quản thúc nhiều năm.

Từ tuổi ấu thơ đến khi ra nước ngoài tìm đường cứu nước, Nguyễn Tất Thành đã tích lũy được nhiều tri thức văn hoá dân tộc, văn hoá phương Đông qua những lớp học chữ Hán, và một mức độ nhất định văn minh Pháp tại

nhiều trường tiểu học và Quốc học Huế. Đồng thời, Nguyễn Tất Thành còn được tiếp xúc, tiếp nhận tinh thần yêu nước của nhiều thầy học và nhiều chí sĩ cách mạng, tiêu biểu là Phan Bội Châu. Người chứng kiến nhiều phong trào yêu nước những năm đầu thế kỷ XX và chính Người tham gia phong trào chống thuế tại Huế năm 1908. Nhưng tất cả đều bị thất bại, đồng bào ta càng thêm khổ cực dưới ách thống trị của chế độ thuộc địa.

Năm 1909, Nguyễn Tất Thành theo cha vào Bình Định, khi ông Nguyễn Sinh Sắc làm tri huyện Bình Khê, nhưng đến năm 1910, ông bị cách chức tri huyện và triệu hồi về Huế. Lúc này, lòng yêu nước nồng nàn và khát vọng giải phóng dân tộc càng thúc giục Nguyễn Tất Thành sang phương Tây, như Người đã nói với nhà báo, nhà thơ Nga Ôxíp Mandenxtam, năm 1923: "Khi tôi độ mười ba tuổi, lần đầu tiên tôi được nghe ba chữ Pháp: Tự do - Bình đẳng - Bác ái. Đối với chúng tôi, người da trắng nào cũng là người Pháp. Người Pháp đã nói thế. Và từ thuở ấy, tôi rất muốn làm quen với nền văn minh Pháp, muốn tìm xem những gì ẩn đằng sau những chữ ấy".

Ý định của mình ra nước ngoài tìm cách cứu nước cũng được Người nói rõ với nhà văn Mỹ Anna Luy Xtơrông: "Tôi thấy phải đi ra nước ngoài xem cho rõ. Sau khi xem xét họ làm ăn ra sao, tôi sẽ trở về giúp đồng bào tôi". Điều đó khiến Nguyễn Tất Thành quyết định không cùng cha trở lại Huế, mà đến Phan Thiết dạy học tại Trường Dục Thanh khoảng 4-5 tháng, rồi vào Sài Gòn để

thực hiện cuộc hành trình tìm đường cứu nước, mở đầu từ ngày 5-6-1911 trên tàu Amiran Latusơ Tơrêvin (Amiral Latouche Tréville). Người làm phụ bếp và mang tên gọi mới là Văn Ba.

Con tàu đã đưa người thanh niên yêu nước đó rời bến cảng Sài Gòn đến Xingapo (8-6-1911), Côlômbô, Xrilanca (14-6-1911), cảng Xait (Ai Cập, 30-6-1911), Mácxây (Pháp, 6-7-1911) rồi cập bến Lơ Havơ (15-7-1911).

Đi đến đâu, Nguyễn Tất Thành cũng cố gắng quan sát, nhận biết sâu sắc diện mạo thế giới tư bản chủ nghĩa để tích lũy tri thức, nghiên cứu và đối chiếu lý luận với thực tế, tham gia các hoạt động xã hội để tìm cho ra những đặc trưng cơ bản của sự phân hoá, đối địch giữa người giàu với người nghèo, giữa những người bị áp bức và bị bóc lột với kẻ thống trị, giữa các dân tộc thuộc địa và phụ thuộc với đế quốc chủ nghĩa xâm lược và thống trị.

- Trần Dân Tiên: *Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch (Tái bản lần thứ bảy)*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2011, tr. 11-20.
- Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh: *Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006, t. 1, tr. 36-43.
- Tiểu ban Nghiên cứu lịch sử Đảng - Tỉnh ủy Nghệ An: *Nghệ An - Những tấm gương cộng sản*, Nxb. Nghệ An, 1998, t. 1, tr. 7-8.

NĂM 1912

ĐẦU THÁNG 2

Việt Nam Quang phục Hội thành lập và hoạt động

Phan Bội Châu sinh năm 1867 tại Nam Đàn, Nghệ An, trong một gia đình nhà nho có truyền thống yêu nước. Sau khi đậu Giải nguyên tại khoa thi hương Nghệ An (1900), ông bắt đầu chuyên tâm vào việc tìm đường cứu nước. Năm 1904, ông cùng Cường Để và 20 đồng chí thành lập một tổ chức bí mật lấy tên là *Hội Duy tân* để tập hợp lực lượng đánh Pháp, giành độc lập cho đất nước. Năm 1905, ông lại đứng ra tổ chức phong trào *Đông Du* tuyển chọn được 200 du học sinh bí mật đưa sang Nhật học khoa học - kỹ thuật và quân sự. Ở trong nước, Phan Bội Châu bàn bạc với Đề Thám phối hợp các hoạt động vũ trang. Đông Kinh nghĩa thực dùng nhiều tác phẩm của ông như *Hải ngoại huyết thư*, *Việt Nam vong quốc sử* làm tài liệu học tập. Từ tháng 9-1908, tại Nhật Bản, thực dân Pháp thương lượng với Chính phủ Nhật Bản giải tán nhiều tổ chức chống Pháp và trục xuất du học sinh Việt Nam.